

Розуміння бізнесу клієнта в практиці аудиту

В статті наведено результати дослідження ролі знання бізнесу підприємства в процесі аудиту. Вони забезпечать більш ретельний підхід аудитора до вибору ресурсів для перевірки, збирання якісної інформації про суб'єкт господарювання та її аналізу, сприятимуть вирішенню як теоретичних, так і практичних проблем при плануванні аудиту, проведенні фактичної перевірки, оцінці аудиторських доказів, прийняттю обґрунтованих рішень для досягнення поставленої мети – підвищення якості аудиту.

Ключові слова: бізнес клієнта, аудит, інформаційне забезпечення, етапи аудиту, професійне судження, суб'єкт господарювання.

Постановка проблеми. Однією із основних вимог при виконанні завдань з аудиту, відповідно до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (далі – МСА), є розуміння характеру бізнесу суб'єкта господарювання, фінансова звітність якого перевіряється. Оскільки це питання є невід'ємною складовою процесу аудиту, особливої актуальності набуває дослідження проблем, вирішення яких потребує розуміння характеру господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Сьогодні в Україні ще дуже мало наукових праць, присвячених дослідженню ролі знання бізнесу клієнта в практиці аудиту. Науковці приділяють увагу цьому питанню, але лише частково, при дослідженні проблем аудиту, визначенні основних принципів побудови методики аудиту, аналізі питань організації аудиту, формування стадій аудиторського процесу, процедурного забезпечення аудиту. Зокрема, питанням бізнесу клієнта приділено увагу в працях вітчизняних вчених Ф. Бутинця [1], Б. Кудрицького [2], О. Петрик [3], Н. Проскуріної [4], О. Редько [5].

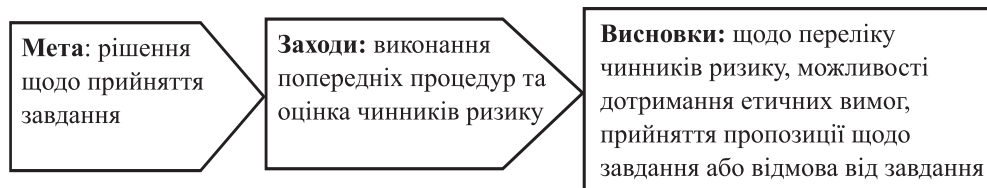
Метою статті є поглиблене вивчення характеру господарської діяльності суб'єкта господарювання і визначення ролі знання бізнесу клієнта при вирішенні питань аудиту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Починаючи з МСА 2010 року [7] і до останньої їх редакції 2015 року до аудиторів висувається вимога – приділяти більше уваги питанням вивчення бізнесу суб'єкта господарювання.

В положеннях МСА210 розглядається відповідальність аудитора під час узгодження умов завдання з аудиту з управлінським персоналом і, за потреби, з тими, кого наділено найвищими повноваженнями. Зокрема, в МСА 210 зазначено: "... метою аудитора є прийняти або продовжувати завдання з аудиту лише тоді, коли узгоджено основу цього виконання через основи, на якій воно має виконуватися, шляхом:

- а) обґрунтування наявності передумов для проведення аудиту;
- б) підтвердження того, що є взаєморозуміння між аудитором та управлінським персоналом і, за потреби, тими, кого наділено найвищими повноваженнями, щодо умов завдання з аудиту" [8, с. 124].

Отже, одним із основних питань, яке повинен дослідити аудитор на етапі прийняття завдання, є наявність передумов для проведення аудиту. При цьому аудиторі необхідно виконати процедури для виявлення та оцінки чинників ризику, які вплинуть на прийняття рішення або відхилення аудитором пропозиції щодо виконання завдання з аудиту (рис. 1).

Рис. 1. Процес прийняття пропозиції щодо завдання з аудиту до виконання

Джерело: побудовано автором

Для досягнення основної мети аудиту аудитор має володіти необхідним рівнем знань, які включають загальні знання про економічну діяльність галузі, де працює суб'єкт господарювання, і про характер його діяльності, оскільки ця інформація є необхідною для розуміння фактів господарського життя, подій та господарських операцій, які мають суттєвий вплив на фінансові звіти, перевірку, дотримання етичних вимог і судження аудитора у процесі формування проміжних висновків та при формуванні аудиторської думки.

На жаль, вітчизняні аудитори та аудиторські фірми поки що приділяють недостатню увагу питанню вивчення бізнесу суб'єкта господарювання та досягнення взаєморозуміння між аудитором і управлінським персоналом, що має суттєвий вплив на якість аудиту.

У МСА 300 “Планування аудиту фінансової звітності” зазначено, що аудитор на початку прийняття завдання з аудиту повинен виконати такі дії:

- виконати процедури відповідно до вимог МСА 220 стосовно продовження стосунків із клієнтом та конкретного завдання з аудиту;
- оцінити дотримання етичних вимог, включаючи незалежність, відповідно до вимог МСА 220;
- визначити розуміння умов завдання відповідно до вимог МСА 210 [8, с. 279].

У МСА 220 наведено інформацію, яку необхідно отримати аудитору з метою визначення достатності отриманих доказів для обґрунтування висновків, яких дійшов аудитор стосовно прийняття пропозиції щодо завдання чи продовження стосунків із клієнтами і завдань з аудиту. Такою інформацією є:

- чесність основних власників, ключового управлінського персоналу і тих, кого наділено найвищими повноваженнями;
- інформація про те, чи є компетентними члени аудиторської групи, які виконуватимуть завдання з аудиту і чи має аудиторська група необхідні можливості, в тому числі час і ресурси;
- інформація про те, чи може аудиторська фірма та члени аудиторської групи із завдання дотримуватися відповідних етичних вимог;
- значущі питання, які виникли під час поточного чи попереднього завдання з аудиту, та їх наслідки для продовження стосунків [8, с. 156].

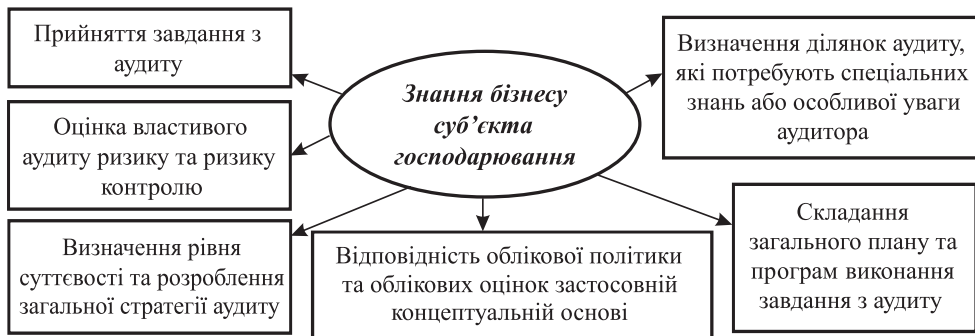
Безпосередня вимога щодо знання бізнесу клієнта міститься у МСА 315 “Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища”. Аудитор у процесі ідентифікації й оцінки ризиків суттєвого викривлення фінансової звітності на рівні тверджень повинен отримати необхідне розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, включаючи розуміння внутрішнього контролю. Для цього аудитору необхідно отримати розуміння з таких питань:

- доречні галузеві, регуляторні та інші зовнішні чинники, включаючи застосовну концептуальну основу фінансового звітування;
- характер суб'єкта господарювання, його діяльність, структура власності та корпоративного управління;
- види інвестицій, які суб'єкт господарювання здійснює або планує здійснити;
- структура та спосіб фінансування суб'єкта господарювання;
- вибір та застосування облікової політики;

- цілі та стратегії і пов'язанні з ним бізнес-ризиків, які можуть призвести до ризиків суттєвого викривлення;
- вимірювання та огляд фінансових результатів суб'єкта господарювання;
- інформаційні системи, у тому числі бізнес-процеси, доречні для фінансової звітності;
- середовище контролю суб'єкта господарювання;
- як суб'єкт господарювання повідомляє інформацію про роль й відповідальність щодо фінансової звітності, та про суттєві питання, пов'язані з фінансовою звітністю [8, с. 292–294].

Отже, на підставі аналізу вищезазначених положень МСА доцільно виділити основні питання, вирішення яких зумовлює потребу в належному розумінні бізнесу клієнта. Такими питаннями є: прийняття завдання з аудиту; оцінка властивого аудиту ризику та ризику контролю; визначення рівня суттєвості та розроблення стратегії виконання завдання з аудиту; складання загального плану та програми аудиту; відповідність облікової політики та облікових оцінок застосовній концептуальній основі; визначення ділянок аудиту, які потребують спеціальних знань або особливої уваги аудитора (рис. 2).

Вивчення бізнесу клієнта є тривалим і трудомістким процесом, тому додаткового дослідження потребують питання інформаційного та процедурного забезпечення процесу аудиту на етапі прийняття завдання, а також питання взаємозв'язку знання бізнесу суб'єкта господарювання, професійного судження та проміжних висновків аудитора на кожному із етапів виконання завдання.

Рис.2. Суттєві питання, вирішення яких потребує розуміння бізнесу суб'єкта господарювання

Джерело: систематизовано автором за даними [8]

Н. Проскуріна надала розроблений перелік процедур, які необхідно виконати аудитором при першому завданні з аудиту, де значне місце займають процедури з вивчення бізнесу клієнта [4, с. 273–278].

Перелік процедур, які повинен виконати аудитор, не має вичерпного значення та залежить від наявного в аудитора професійного судження. Саме тому для отримання знань про бізнес суб'єкта господарювання аудитором необхідно визначитися, яка інформація буде доречною та корисною для досягнення поставленої мети в процесі виконання завдання з аудиту. Узагальнення практики аудиту показало, що збирання такої інформації стикається з певними труднощами, які пов'язані з тим, що отримувати її необхідно з різних джерел. Перелік джерел інформації наведено далі у статті.

Інформаційним забезпеченням аудиту є певним чином упорядкована сукупність інформації, яка формується і використовується на різних етапах процесу аудиту. Впорядкуванню та класифікації інформаційного забезпечення в аудиті у своїх працях приділяли місце досить багато вчених, серед яких Т. Білуха [9], В. Сопко [10], В. Савченко [11] та ін.

Професор Т. Білуха першим розробив найбільш детальну класифікацію інформаційного забезпечення фінансово-господарського контролю й аудиту, здійснив

класифікацію економічної інформації та визначив її роль у контрольно-аудиторському процесі [12, с. 210–223].

У практичній діяльності аудитори переважно використовують лише фінансову інформацію. Це в кінцевому підсумку призводить до необґрунтованих проміжних висновків стосовно фінансової діяльності суб'єкта господарювання, оскільки орієнтація лише на один вид інформаційного джерела спричиняє ризик втрати окремих важливих характеристик об'єкта аудиту.

За результатами аналізу наукової літератури та практики аудиту проведемо класифікацію інформації, яка використовується в процесі аудиту, за такими ознаками: джерела отримання, спосіб формування, ступінь деталізації, аудиторські докази, тривалість зберігання інформації. До джерел інформації, яка забезпечує розуміння бізнесу суб'єкта господарювання, належать:

- законодавчі та нормативні акти, які регулюють фінансово-господарську діяльність замовника;
- засновницькі та реєстраційні документи;
- фінансова звітність та реєстри бухгалтерського обліку, первинні документи;
- організаційно-управлінські документи;
- документи перевірок внутрішніх служб контролю;
- документи перевірок зовнішніх служб контролю, включаючи аудиторську перевірку попереднього аудитора;
- результати попереднього огляду господарської діяльності суб'єкта господарювання ;
- засоби масової інформації;
- внутрішньфірмова документація аудиторської фірми.

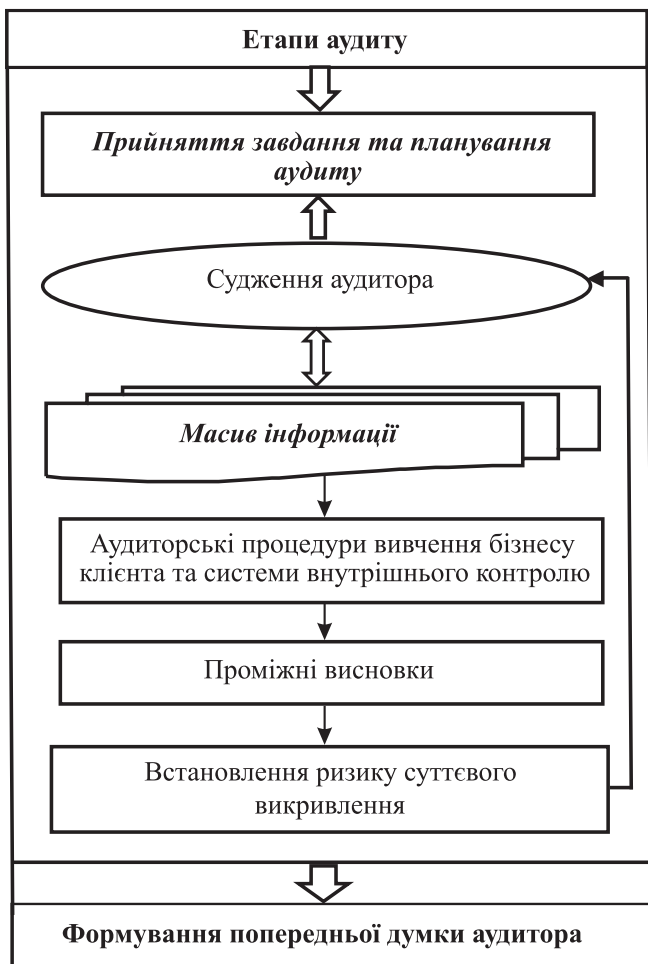
Важливість отриманої аудитором інформації на етапі прийняття завдання має стратегічне значення для оцінки можливості проведення аудиту суб'єкта господарювання.

Розуміння діяльності суб'єкта господарювання є одним із основоположних аспектів аудиторської перевірки. Тому від інформаційного забезпечення подальшого прийняття рішення, яке буде сформовано аудитором на конкретному етапі, залежить якість проведення аудиту.

Володіння достатніми знаннями про особливості галузі бізнесу замовника, його позицію в галузі, економічні умови його функціонування забезпечує ефективність планування аудиту. Важливе значення на етапі планування має інформація про галузеві зміни в регламентних документах, динаміку ділової активності суб'єкта господарювання з урахуванням загальногалузевої динаміки, надійність забезпечення сировиною, конкурентне середовище тощо; вивчення нормативно-довідникової бази галузі та питання про використання нетипової для галузі системи бухгалтерського обліку. Знання основних законодавчих та економічних чинників, під впливом яких знаходиться бізнес суб'єкта господарювання, дозволяє пояснити сутність та облікове відображення окремих операцій. Ознайомлення з фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання на підставі зібраної та узагальненої інформації дозволяє адекватно визначити мету аудиту, оцінити обсяг (витрати часу аудиторів, тривалість виконання завдання) і вартість робіт, визначити загальну стратегію аудиту та скласти деталізований план аудиторської перевірки, сформувані проміжні висновки та попередню думку щодо фінансової звітності суб'єкта господарювання (рис. 3).

Інформація, отримана аудитором на етапі прийняття завдання та планування аудиту, у процесі його здійснення постійно поповнюватиметься, оновлюватиметься та оцінюватиметься аудитором.

Дотримуючись вимоги МСА 700 (переглянутого), аудитор при виконанні завдання з аудиту фінансової звітності застосовує професійне судження щодо багатьох суттєвих аспектів, для яких знання бізнесу суб'єкта господарювання є значимим. Результати розгляду чинників, які впливають на судження аудитора та які аудитор повинен дослідити на етапі прийняття завдання до виконання, наведено в табл. 1.

Рис. 3. Роль інформаційного забезпечення на етапі прийняття завдання та планування аудиту

Джерело: розробка автора

Після проведення попередніх процедур для виявлення та оцінки наслідків ризику, доречних для прийняття рішення, аудитор виносить рішення про прийняття завдання. Умови завдання він узгоджує в листі-угоді. Метою такого листа-угоди є встановлення основних зобов'язань між аудиторською фірмою та суб'єктом господарювання. Зі свого боку аудитор підтверджує згоду з поставленим завданням, розуміння мети, обсягу аудиту та ступінь своєї відповідальності перед клієнтом [8, с. 140–142].

В МСА 210 не передбачено стандартизовану форму та зміст листа-угоди, а визначено лише питання, які повинні обов'язково узгоджуватись у ньому, а саме:

- мета і обсяг аудиту фінансової звітності;
- відповідальність аудитора;
- відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність;
- ідентифікація застосовної концептуальної основи для складання фінансової звітності;
- посилання на очікувану форму і зміст будь-яких звітів, які надасть аудитор, і констатація того, що можуть існувати обставини, за яких звіт відрізнятиметься від очікуваної форми та змісту;
- забезпечення аудитору доступу до необхідної інформації та до працівників суб'єкта господарювання з метою отримання необхідних доказів.

Чинники, що впливають на судження аудитора на етапі прийняття завдання

Чинники, що впливають на судження аудитора	Дослідження, які повинен виконати аудитор
Чи є прийнятною концептуальна основа фінансової звітності	<ul style="list-style-type: none"> – характер суб'єкта господарювання; – мета фінансової звітності; – характер фінансової звітності; – відповідність законодавчим або нормативним вимогам
Чи визнає та розуміє управлінський персонал свою відповідальність	<ul style="list-style-type: none"> – за підготовку фінансової звітності; – за такий внутрішній контроль, що є необхідним для гарантії підготовки фінансової звітності, яка не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства чи помилки; – за надання доступу аудитору до всієї доречної інформації, інформації, запитаної від управлінського персоналу, необмеженого доступу до осіб у межах суб'єкта для отримання необхідних аудиторських доказів
Отримання згоди управлінського персоналу на надання письмового запевнення своєї відповідальності	Обговорення з управлінським персоналом, підписання листа-зобов'язання.
Чи є обмеження будь-якого типу на масштаб аудиту	Обговорення з управлінським персоналом. Відсутність обмежень, які можуть призвести до відмови від висловлення думки.
Дотримання вимог внутрішньофірмового контролю якості	Фірма може виконати вимоги МСА, ризики, пов'язані із завданням, знаходяться в межах допустимого для фірми ризику
Чи має аудиторська фірма необхідну компетентність, ресурси та час	<ul style="list-style-type: none"> – достатність персоналу з необхідною компетенцією та можливостями, знання відповідної галузі або предмету; – досвід роботи з відповідними регуляторними та звітними вимогами, можливість отримати необхідні навички та знання; – доступність експертів, за необхідності; – наявність кваліфікованого персоналу для виконання огляду з контролю якості завдання, можливість виконати завдання у встановлені терміни (наявність графіку виконання завдань)
Чи є фірма незалежною від клієнта	Чи може фірма та група із завдання дотриматися вимог етики та незалежності
Якщо були виявленні конфлікти інтересів, недостатня незалежність або інші загрози та вжиті заходи	Чи вжито відповідні заходи для усунення загроз або зменшення їх до прийняттого рівня за допомогою запобіжних заходів.
Чи прийнятні ризики пов'язані з клієнтом	Отримання інформації із зовнішніх джерел, від третіх осіб, попереднього аудитора для того, щоб ідентифікувати будь-які причини, через які фірма не повинна приймати завдання.
Чи можна довіряти клієнту	Чи наявні будь-які причини, що викликають сумніви стосовно чесності головних власників, вищого управлінського персоналу та управлінського персоналу, погана ділова репутація пов'язаних сторін.

Судження аудитора щодо прийняття пропозиції виконання завдання з аудиту або відмова від завдання

Джерело: розробка автора

І. Пожарицька навела приклади процесу професійного судження щодо прийняття завдання з надання впевненості, визначення ризику суттєвого викривлення, яке в основному ґрунтується на знанні бізнесу суб'єкта господарювання [13, с. 109].

Специфічний характер аудиторської діяльності, який пов'язаний з отриманням великої кількості інформації, її систематизацією, аналізом, формуванням проміжних висновків, вимагає застосування професійного судження на всіх етапах аудиту, що обумовлює використання евристичних методів аналізу інформації. Але застосування таких методів може нести в собі приховану загрозу потрапляння до “когнітивних пасток” – помилок судження аудитора, які можуть істотно вплинути як на проміжні висновки аудитора, так і на кінцеве судження в процесі формуванні аудиторської думки щодо фінансової звітності. Когнітивні пастки можуть виникнути на будь-якому етапі проведення аудиту.

У табл. 2 наведено окремі приклади помилок судження аудитора, які можуть виникати на етапах прийняття завдання та планування аудиту в разі недостатнього розуміння бізнесу суб'єкта господарювання.

Таблиця 2

Приклади помилок судження аудитора на етапі прийняття завдання та планування аудиту

<i>Етапи проведення аудиту</i>	<i>Помилки судження аудитора</i>
Оцінювання можливості прийняття завдання до виконання	Заниження можливих ризиків з погляду на достатній досвід та розуміння бізнесу клієнта. Завищення початкового значення ризику суттєвих викривлень.
Укладання договору та підписання листа-зобов'язання	Завищення позитивних очікувань стосовно клієнта на основі наявного досвіду.
Планування виконання завдання	Ігнорування наявних недоліків у системі внутрішнього контролю клієнта, необґрунтоване звуження аудиторської вибірки та завищення розміру суттєвості.

Джерело: розробка автора

Досвід та професійна компетентність аудитора мають найбільше значення у попередженні виникнення когнітивних пасток. Чим вище професійні здібності аудитора, особливо здібність до критичного мислення, тим вище його професійна компетентність. Професійна компетентність і належна ретельність є одним із фундаментальних етичних принципів професійних бухгалтерів, поряд із чесністю, об'єктивністю, конфіденційністю і професійною поведінкою [14].

Отже, оцінка ризиків суттєвих викривлень, складання плану та програми аудиту, виявлення складних ділянок та оцінка достатності та прийнятності аудиторських доказів напряму залежать від професійного судження аудитора. Суттєвий вплив на прийняття аудитором відповідних рішень має розуміння ним характеру суб'єкта господарювання.

На підставі проведених досліджень та практики аудиту нами здійснено групування питань за етапами проведення аудиту, вирішення яких потребує розуміння характеру суб'єкта господарювання (рис. 4).

Дослідження ролі знання бізнесу суб'єкта господарювання в процесі аудиту дасть можливість для більш ретельного підходу до збирання якісної інформації про суб'єкт господарювання, її аналізу та прийняття обґрунтованих рішень для досягнення поставленої мети, дозволить зменшити ризики помилок судження аудитора, невірного вибору ресурсів для перевірки, сприятиме вирішенню як теоретичних, так і практичних проблем при плануванні аудиту, проведенні фактичної перевірки оцінки аудиторських доказів та при формуванні аудиторської думки.

Додаткового дослідження потребують питання взаємозв'язку між знанням бізнесу суб'єкта господарювання, професійним судженням та проміжними висновками аудитора на кожному з етапів виконання завдання з аудиту.

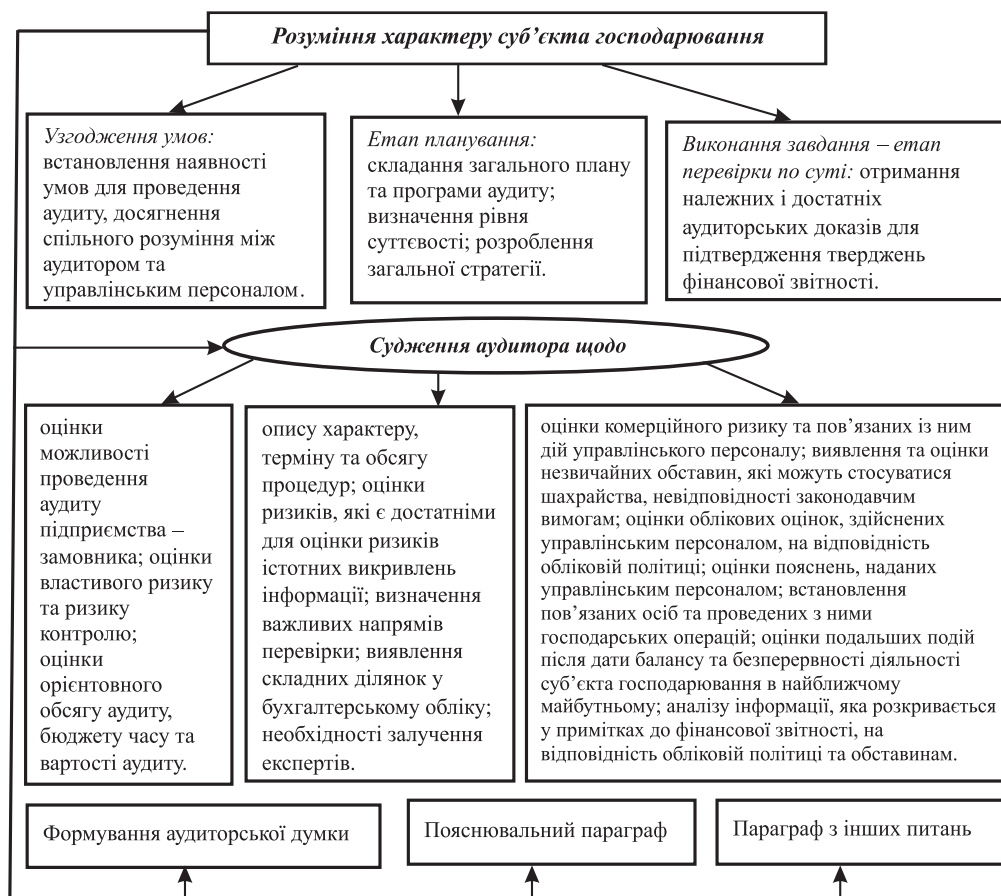

Рис. 4. Вплив розуміння бізнесу суб'єкта господарювання на вирішення питань з аудиту

Джерело: розробка автора

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна сформулювати такі основні висновки:

1. Знання бізнесу суб'єкта господарювання є обов'язковою умовою забезпечення якості аудиту. Процес вивчення бізнесу є тривалим і трудомістким, оскільки він включає не тільки отримання інформації з різних джерел, а й її систематизацію та подальший аналіз з метою прийняття відповідних рішень.

2. Належне розуміння характеру суб'єкта господарювання має важливе значення у попередженні виникнення помилок судження аудитора.

На підставі проведених досліджень та практики аудиту виконано групування питань за етапами аудиту, вирішення яких потребує розуміння характеру суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Аудит: підруч. для студ. спец. "Облік та аудит". 2-ге вид. Житомир: ПП "Рута", 2002. 672 с.
2. Кудрицький Б. В. Методичні та організаційні аспекти аудиту фінансової звітності в умовах сучасних інформаційних технологій: дис. ... екон. наук: 08.00.09. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. К., 2007.
3. Петрик О. А. Аудит: методологія і організація: моногр. К.: КНЕУ, 2003. 260 с.
4. Проскуріна Н. М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика: моногр. К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2011. 739 с.

5. Редько А. Ю., Редько К. Ю. Методы аудиторской практики // Бухгалтерский учет и аудит. 2011. № 5. С. 44–46.
6. Шерстюк О. Л. Аудиторські процедури отримання розуміння суб'єкта господарювання // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. 2012. Вип. 9(3). С. 454–461.
7. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Ч. 1. Пер. з англ. К.: “Фенікс”, 2010. 842 с.
8. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Ч. 1. Пер. з англ. К.: “Фенікс”, 2015. 1249 с.
9. Белуха Н. Т. Аудит: учебник. К.: Т-во “Знання”/М.Т., КОО, 2000. 769 с.
10. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2000. 578 с.
11. Савченко В. Я., Зотов В. О. та ін. Аудит: підруч. К.: КНЕУ, 2004. 268 с.
12. Білуха М. Т. Курс аудиту: підруч. К.: “Вища школа” – Т-во “Знання”, 1998. 504 с.
13. Пожарицька І. М. Професійне судження в аудиті: теорія і практика: моногр. Сімферополь: ВД “Аріал”, 2013. 356 с.
14. Международный стандарт образования 8 “Требования к компетентности специалистов по аудиту”. Международная федерация бухгалтеров [Электронный ресурс]. URL: <http://www.ifac.org>.

References

1. Butynets F. F. (2002). *Audyt [Audit]*. 2nd edition. Zhytomyr: PP “Ruta”, 2002 [in Ukrainian].
2. Kudrytskyi B. V. (2007). *Metodychni ta orhanizatsiini aspekty audytu finansovoi zvitnosti v umovakh suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii: dys. ... ekon. nauk: 08.00.09 [Methodical and organizational aspects of the financial reporting audit in the context of advanced information technologies]*. Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman [in Ukrainian].
3. Petryk O. A. (2003). *Audyt: metodolohiia i orhanizatsiia [Audit: methodology and organization]*. Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman [in Ukrainian].
4. Proskurina N. M. (2011). *Protsedurne zabezpechennia audytu. Teoriia ta praktyka [The procedural support of audit. Theory and practice]*. Kyiv: Inform.-analit. Agency [in Ukrainian].
5. Redko A. Yu., Redko K. Yu. (2011). *Metody auditorskoi praktiki [Methods of audit practice]*. *Bukhgalterskiy uchet y audit – Accounting and audit*, 5, 44–46 [in Russian].
6. Sherstiuk O. L. (2012). *Audytorski protsedury otrymannia rozuminnia subiekta hospodariuvannia [Audit procedures to obtain understanding of a business entity]*. *Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy – Economics. Series: Accounting and finance*, 9(3), 454–461 [in Ukrainian].
7. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh. Ch. 1. Per. z anhl. [*International Standards on Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services. Part 1. Translated from English*]. Kyiv: “Fenix”, 2010 [in Ukrainian].
8. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh. Ch. 1. Per. z anhl. [*International Standards on Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services. Part 1. Translated from English*]. К.: “Fenix”, 2015 [in Ukrainian].
9. Belukha N. T. (2000). *Audyt [Audit]*. К.: Т-во “Знання”/М.Т., КОО [in Ukrainian].
10. Sopko V. V. (2002). *Bukhhalterskiy oblik [Accounting]*. Kyiv: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman [in Ukrainian].
11. Savchenko V. Ya., Zotov V. O. et al. (2004). *Audyt [Audit]*. Kyiv: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman [in Ukrainian].
12. Bilukha M. T. (1998). *Kurs audytu [The course of audit]*. Kyiv: “Vyshcha shkola” – Т-во “Знання” [in Ukrainian].
13. Pozharytska I. M. (2013). *Profesiine sudzhennia v audyti: teoriia i praktyka [Professional opinion in audit]*. Simferopol: VD “Ariial” [in Ukrainian].
14. Mezhdunarodnyi standart obrazovania 8 “Требования к компетентности специалистов по аудиту”. Mezhdunarodnaia federatsiia bukhgalterov [*International Education Standard –*

IES 8, *Competence Requirements for Audit Professionals*]. Retrieved from <http://www.ifac.org>. [in Russian].

Н. Ф. МАНЬКО,
директор ООО “АФ “Надежность”, г. Винница,
аспирант,
Национальная академия статистики, учета и аудита

Понимание бизнеса клиента в практике аудита

В статье приведены результаты исследования роли знания бизнеса предприятия в процессе аудита. Они обеспечат более тщательный подход аудитора к выбору ресурсов для проверки, сбору качественной информации о субъекте хозяйствования и ее анализу, будут способствовать решению как теоретических, так и практических проблем при планировании аудита, проведении фактической проверки, оценке аудиторских доказательств, принятии обоснованных решений для достижения поставленной цели – качества проведения аудита.

Ключевые слова: бизнес клиента, аудит, информационное обеспечение, этапы аудита, профессиональное суждение, субъект хозяйствования.

N. F. MANKO,
“AF Nadiynist” Ltd, the city of Vinnytsya,
Post-graduate Student,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit

Understanding of Client’s Business in Audit Practice

One of the main requirements to audit tasks according to ISA is an understanding of the business entity’s nature. The process of business scrutiny is a lengthy and labor-consuming process because, apart from obtaining information from various sources, it involves its systematization and further analysis in order to make appropriate decisions.

The role of business knowledge during the audit of a business entity is analyzed. A list of the essential issues which solution requires the necessary knowledge of the client’s business is given, the sources of obtaining the necessary information and factors that influence the auditor’s judgments at the phase of the task acceptance are considered. The specific nature of the audit activity requires the use of professional judgment at all audit phases, which necessitates heuristic methods of information analysis. The use of heuristic methods may contain a hidden threat – errors in the auditor’s judgment that can have significant effects for the auditor’s interim conclusions and the final judgment when forming the audit opinion regarding financial reporting. The article shows examples of errors in the auditor’s judgments that may arise at task acceptance and planning phases if the entity’s business is not fully understood. The issues which solutions require understanding of the business entity nature are grouped by phase of auditing on the basis of the author’s scrutiny and the existing audit practice.

This study will provide a more thorough auditor’s approach to selecting resources for audit, obtaining high quality data about a business entity and its analysis; it will contribute in solutions of theoretical and practical problems related with audit planning and performance, assessment of audit evidences, decision making to achieve the goal of audit: audit quality assurance.

Keywords: client’s business, audit, information support, audit stages, professional judgment, business entity.

Посилання на статтю:

Манько Н. Ф. Розуміння бізнесу клієнта в практиці аудиту // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.. 2018. №3. С. 54-63.